

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/100/2019
Identifikačné číslo spisu: 5716213023
Dátum vydania rozhodnutia: 24.09.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Ján Gandžala
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:5716213023.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu L., trvalým pobytom v O., zastúpeného Mgr. Karolínou Marusovou, advokátkou, so sídlom v Martine, Jilemnického 30, proti žalovanej UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s., so sídlom v Českej republike, 140 92 Praha 4 - Michle, Želetavská 1525/1, IČO: 649 482 42, konajúcej na území Slovenskej republiky prostredníctvom organizačnej zložky UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s., pobočka zahraničnej banky, so sídlom v Bratislave, Šancová 1/A, IČO: 47 251 336, zastúpenej spoločnosťou Patakyová, Bartová, Kováčsová, s.r.o., so sídlom v Nových Zámkoch, Majzonovo námestie 2, IČO: 36 855 197, v mene ktorej koná konateľka a advokátka JUDr. Zuzana Bartová, o zaplatenie 2 033,94 Eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Martin pod sp. zn. 7Csp/118/2016, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 29. mája 2018 sp. zn. 5Co/343/2017 v spojení s opravným uznesením z 29. októbra 2018 sp. zn. 5Co/343/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobca má voči žalovanej nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. 1. Okresný súd Martin (ďalej aj „súd prvej inštancie“ event. „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 5. júna 2017 č. k. 7Csp/118/2016-134 v spojení s opravným uznesením zo 6. novembra 2018 č. k. 7Csp/118/2016-237 žalobu zamietol (prvý výrok) a žalobcovi uložil povinnosť nahradiť žalovanej trovy konania v celom rozsahu (druhý výrok).

1. 2. V odôvodnení rozhodnutia prvoinštančný súd konštatoval, že žalobca sa žalobou domáhal, aby súd uložil žalovanej povinnosť zaplatiť mu sumu 2 033,94 Eur spolu s príslušenstvom, a to z titulu bezdôvodného obohatenia. Žalobu odôvodnil tým, že dňa 28. mája 2013 uzatvoril s právnym predchodcom žalovanej zmluvu o úvere, na základe ktorej mu bola poskytnutá suma 7 800 Eur. Poskytnutý úver sa zaviazal splatiť v 60-tich mesačných splátkach po 177,18 Eur. Nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia si uplatnil z toho dôvodu, že úverová zmluva je v rozpore so zákonom č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch, a preto je bezúročná a bez poplatkov.

1. 3. V súvislosti so samotným rozhodnutím vo veci samej prvoinštančný súd konštatoval, že žaloba žalobcu nie je dôvodná. Dospel k záveru, že neboli porušené podmienky zákona č. 129/2010 Z. z. o

spotrebiteľských úveroch. Zmluva obsahuje všetky náležitosti vyžadované týmto zákonom. Žalobca bol o podmienkach úverovej zmluvy dostatočne informovaný, jednak zo Štandardného európskeho formulára o spotrebiteľskom úvere, zo zmlúv a zmluvných podmienok, ako aj zo všeobecných obchodných podmienok. Mal dostatočný prehľad o splácaní, mal prístup k úverovému účtu, prehľad o tom, čo spláca a koľko má ešte splatiť na úrokoch. Tieto aspekty nenamietal a namietat' ich začal až po predčasnom splatení úveru. Prvoinštančný súd mal zároveň za to, že v danom prípade by neprichádzala do úvahy úverová zmluva, ktorá by bola úročená. Keďže žalobca nepreukázal, že by na stane žalovanej vzniklo bezdôvodné obohatenie tým, že by porušila svoje povinnosti pri uzatváraní úverovej zmluvy, čo by spôsobilo, že by táto bola bez úrokov a bez poplatkov, súd prvej inštancie žalobu žalobcu ako bezdôvodnú zamietol.

1. 4. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil súd prvej inštancie aplikáciou ustanovenia § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), s poukazom na to, že žalovaná mala úspech v celom rozsahu.

2. 1. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 29. mája 2018 sp. zn. 5Co/343/2017 v spojení s opravným uznesením z 29. októbra 2018 sp. zn. 5Co/343/2017 na základe odvolania žalobcu rozsudok súdu prvej inštancie zmenil (§ 388 CSP) tak, že žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi na presne špecifikovaný účet sumu 2 033,94 Eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5,05 % ročne od 13. apríla 2016 do zaplataenia, v lehote troch dní od právoplatnosti rozsudku (prvý výrok) a zároveň žalobcovi priznal nárok na náhradu trov prvoinštančného i odvolacieho konania v plnom rozsahu (druhý výrok).

2. 2. V odôvodnení rozhodnutia odvolací súd poukázal na ustanovenia § 9 ods. 1 a ods. 2 písm. k/, § 11 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch platného v čase uzatvorenia predmetnej spotrebiteľskej zmluvy, rozhodnutie Súdneho dvora EÚ C-42/15, § 451 a nasl., § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka, § 3 nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z.

2.3. Vo vzťahu k veci samej odvolací súd v odôvodnení rozhodnutia poukázal na prejudiciálne otázky položené Okresným súdom Dunajská Streda Súdnemu dvoru EÚ, pričom zdôraznil, že tento poskytuje výlučne výklad európskej legislatívy, nie vnútroštátneho práva, teda v danom prípade nevykladal zákon č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a jeho relevantné ustanovenia (§ 9), ale Smernicu Európskeho parlamentu a Rady č. 2008/48/ES o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení Smernice Rady 87/102/EHS. Konštatoval, že niet žiadnych pochybností o tom, že slovenský zákon ide nad rámec Smernice č. 2008/48/ES a celkom jednoznačne požaduje, aby zmluva o spotrebiteľskom úvere definovala tak splátky istiny, ako aj splátky úrokov a splátky iných poplatkov. Uvedol, že k výkladu ustanovenia § 9 ods. 2 písm. k/ citovaného zákona existuje konštantná judikatúra slovenských súdov, v zmysle ktorej sa má toto vykladať tak, že zmluva musí obsahovať vyjadrenie splátok istiny, splátok úrokov a splátok poplatkov, inak sa úver v zmysle § 11 ods. 1 písm. a/ citovaného zákona považuje za bezúročný a bez poplatkov. Odvolací súd dospel k záveru, že explicitne presné ustanovenie, akým je § 9 ods. 1 písm. k/ citovaného zákona, cez prizmu eurokonformného výkladu nemožno ignorovať a tolerovať absenciu údajov o výške, počte a termíne splátok istiny, úrokov a iných poplatkov v žiadnej zmluve o úvere. Zákonodarca v citovanom uznesení jasne deklaroval, aké následky sú spojené s absenciou obligatórných náležitostí uvedených pod písm. k/ § 9 ods. 1 citovaného zákona. Smernica EÚ, ktorá bola zjavne implementovaná do nášho právneho poriadku nad jej rámec a v rozpore s ustanovením o úplnej harmonizácii nemôže mať priamy účinok, teda zakladať práva a povinnosti priamo sporovým stranám - a pôsobiť horizontálne. Teória a prax Súdneho dvora EÚ vychádza z premisy, že takáto situácia môže následne viesť k použitiu tzv. eurokonformného výkladu vnútroštátnej normy (tzv. nepriamy účinok smernice), ktorý má však svoje medze, už rovnako judikované Súdnym dvorom EÚ. Mal za to, že vzhľadom na explicitné znenie zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch v časti povinnosti členenia splátok na splátky istiny, splátky úrokov a splátky poplatkov, ak by vnútroštátny súd po rozsudku Súdneho dvora EÚ C-42/15 vyložil toto ustanovenie eurokonformne tak, že zmluva nemusí obsahovať členenie splátok na splátky istiny, úrokov a iných poplatkov, prípadne v otázke, kedy je zmluva o úvere bezúročná a bez poplatkov, doslova by „zlomil“ vnútroštátne právo a toto vnútroštátne právo by nahradil smernicou EÚ (čo je postup typický pre priamy účinok). Nakoľko sa ale jedná o spory medzi jednotlivcami, priamy účinok smernice je vylúčený (teda môže sa uvažovať o účinku nepriamom) a naznačený postup nebude možný, pretože by sa jednalo o výklad práva contra legem. Zároveň

zdôraznil, že výklad zákona č. 129/2010 Z.z. platného v čase uzatvorenia predmetnej spotrebiteľskej zmluvy nemôže narúšať všeobecné právne zásady, najmä zásadu právnej istoty. Pojem právnej istoty je v Civilnom sporovom poriadku vyjadrený v čl. 2 ods. 2. V tejto súvislosti uviedol, že ustálená judikatúra slovenských súdov podala aj podáva stabilný výklad ustanovenia zákona ohľadom potreby štruktúrovania splátok spotrebiteľského úveru a na jej prelomenie niet žiadneho dôvodu.

2. 4. Z uvedených dôvodov preto odvolací súd dospel k záveru, že v prípade zmluvy, ktorá je predmetom tohto sporu, je legitímny záver o bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru poskytnutého žalobcovi žalovanou. Vzhľadom na uplatnený nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia v zmysle § 451 a nasl. Občianskeho zákonníka, venoval pozornosť jednotlivým ustanoveniam spornej úverovej zmluvy, uzavretej medzi právnym predchodcom žalovanej a žalobcom, a to najmä v kontexte § 11 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch, ktoré nesplnenie presne vymenovaných náležitostí zmluvy sankcionuje bezúročnosťou a bezpoplatkovosťou úveru. Je zrejmé, že strany sporu (resp. právny predchodca žalovanej a žalobca) uzavreli úverovú zmluvu, ktorú bolo možné kvalifikovať v zmysle ustanovení zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch ako spotrebiteľskú. Dospel k záveru, že úver je treba považovať za bezúročný a bez poplatkov, pretože neobsahuje náležitosti v zmysle § 9 ods. 2 písm. k/ citovaného zákona. Konštatujúc bezúročnosť a bezpoplatkovosť úveru, preto rozhodol o priznaní nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia v zmysle § 451 Občianskeho zákonníka a argumentujúc tým, že žalovaná sa na úkor žalobcu bezdôvodne obohatila, žalovanú zaviazal zaplatiť žalobcovi sumu 2 033,94 Eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5,05 % ročne z dlžnej sumy od 13. apríla 2016 do zaplatenia.

2. 5. Rozhodnutie o trovách odvolacieho konania odôvodnil aplikáciou ustanovenia § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP. Dospel k záveru, že žalobca mal v odvolacom konaní plný úspech, a preto mu priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu s tým, že o výške náhrady trov konania rozhodne v zmysle § 262 ods. 2 CSP súd prvej inštancie samostatným rozhodnutím vydaným vyšším súdnym úradníkom.

3. 1. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“) dňa 9. októbra 2018 dovolanie, ktoré doplnila podaním dňa 10. októbra 2018. Žiadala, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

3. 2. Prípustnosť dovolania odôvodnila s poukazom na ustanovenie § 421 ods. 1 písm. a/ CSP. Odvolaciemu súdu vyčítala, že pochybil pri riešení právnej otázky zásadnej pre posúdenie žalobcom uplatneného nároku, tým, že sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Za zásadnú otázku považovala, či zmluva o úvere musela obsahovať presné vymedzenie vnútornej skladby jednotlivých splátok úveru v zmysle § 9 ods. 2 písm. k/ zákona o spotrebiteľských úveroch v znení platnom ku dňu uzavretia zmluvy o úvere, t.j. aká časť každej jednotlivéj splátky sa použije na splátku istiny a aká jej časť spláca bežné úroky a poplatky, a či má absencia uvedenia údajov podľa § 9 ods. 2 písm. k/ zákona o spotrebiteľských úveroch v zmluve o úvere za následok bezúročnosť a bezpoplatkovosť úveru. Zároveň poukázala na rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 146/2017 a 3 Cdo 6/2017.

4. Žalobca v písomnom vyjadrení k dovolaniu žalovanej uviedol, že jej dovolanie považuje za neprípustné a žiadal, aby ho dovolací súd odmietol.

5. Žalovaná (dovolateľka) vo vyjadrení k vyjadreniu žalobcu k jej dovolaniu konštatovala, že zotráva na podanom dovolaní, ktoré považuje za prípustné a dôvodné.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ event. „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade s ustanovením § 429 ods. 1 CSP, skúmal, či sú splnené podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie nie je prípustné a preto ho podľa § 447 písm. c/ CSP odmietol. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

7. Podľa ustanovenia § 422 ods. 1 CSP dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak a/ napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo pohľadávky sa neprihliada, b/ napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada, c/ je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a/ a b/. Podľa odseku 2 tohto ustanovenia na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie.

8. Citované ustanovenie obmedzuje prípustnosť dovolania pre nesprávne právne posúdenie veci (§ 421 ods. 1 CSP) tzv. majetkovým cenzom (*ratione valoris*). Limituje prípustnosť dovolania určením výšky sumy, ktorá má byť predmetom dovolacieho prieskumu, pričom túto výšku viaže na desaťnásobok minimálnej mzdy vo všetkých sporoch, ktorých predmetom je peňažné plnenie. Výnimku predstavujú spory s ochranou slabšej strany, keď, vychádzajúc z koncepcie zvýšenej ochrany týchto definovaných subjektov, je majetkový cenzus znížený na dvojnásobok minimálnej mzdy, aby v týchto sporoch bola ponechaná možnosť dovolacieho prieskumu i pri nižších sumách plnenia. To znamená, že pokiaľ je dovolaním napadnutý výrok rozhodnutia odvolacieho súdu o peňažnom plnení, je dovolací prieskum pre nesprávne právne posúdenie veci možný, len ak peňažné plnenie prevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy, resp. v sporoch s ochranou slabšej strany dvojnásobok minimálnej mzdy. K príslušenstvu pohľadávky (najčastejšie k výške úrokov, úrokov z omeškania, poplatku z omeškania, priznaným trovám konania) sa však pri určení výšky predmetu sporu neprihliada. Ak sa však predmetom dovolacieho konania stáva len toto príslušenstvo, prípustnosť dovolania sa odvíja od rovnakých limitov ako pri uplatnenej pohľadávke (istine), avšak s tým rozhodujúcim rozdielom, že dovolací súd bude majetkový cenzus skúmať k momentu začatia dovolacieho konania.

9. V predmetnej veci bol dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, ktorým odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 2 033,94 Eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5,05 % ročne od 13. apríla 2016 do zaplatenia. Predmetom dovolacieho konania je teda výrok, týkajúci sa peňažného plnenia (istiny) vo výške 2 033,94 Eur. Na príslušenstvo tohto peňažného plnenia (istiny) sa podľa ustanovenia § 422 ods. 1 písm. a/ CSP neprihliada. Výška minimálnej mzdy v čase podania žaloby na súde prvej inštancie (28. októbra 2016) bola 405 Eur (§ 1 písm. a/ Nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 279/2015 Z. z.). Odvolací súd teda v dovolaní napadnutom výroku rozhodoval o peňažnom plnení, ktoré ku dňu podania žaloby na súde prvej inštancie neprevyšovalo desaťnásobok minimálnej mzdy, t.j. 4 050 Eur. Prípustnosť dovolania žalovanej bola preto v zmysle § 422 ods. 1 písm. a/ CSP vylúčená.

10. I keď v preskúmvanej veci išlo o tzv. spotrebiteľský spor, teda spor s ochranou slabšej strany, pre posúdenie prípustnosti dovolania neprichádzalo do úvahy uplatnenie nižšieho majetkového cenzu, t. j. dvojnásobku minimálnej mzdy v zmysle § 422 ods. 1 písm. b/ CSP. Účelom zníženia majetkového cenzu v sporoch s ochranou slabšej strany je totiž podľa dôvodovej správy k Civilnému sporovému poriadku zvýšená procesná ochrana slabšej strany, ktorou je v spotrebiteľskom spore spotrebiteľ. Táto zvýšená procesná ochrana spočíva v sprístupnení dovolania i pri nižšej sume peňažného plnenia. Znížený majetkový cenzus sa v spotrebiteľskom spore uplatní, ak dovolateľom je neúspešný spotrebiteľ (táto právna veta vyplývajúca z uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 24. júla 2018 sp. zn. 6 Cdo 80/2017 bola uverejnená v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky vo veciach občianskoprávných č. 3/2019 pod R 29/2019). Pokiaľ je však dovolateľom neúspešný dodávateľ, pre posúdenie prípustnosti dovolania platí majetkový cenzus vo výške desaťnásobku minimálnej mzdy. Táto interpretácia neodporuje princípu rovnosti zbraní, pretože je všeobecne známou skutočnosťou, že rovnosť subjektov je v určitých sporoch (vzhlľadom na postavenie strán) len fikciou, na ktorú zákonodarca v Civilnom sporovom poriadku reagoval tzv. pozitívnou diskrimináciou, t. j. osobitnou právnou úpravou sporov s ochranou slabšej strany. Za takéto spory sa považujú spotrebiteľské spory, antidiskriminačné spory a individuálne pracovné spory (§ 290 až § 323 CSP), pričom slabšou stranou v nich je spotrebiteľ, zamestnanec a diskriminovaný. Ochrana slabšej strany spočíva v tom, že sa jej priznáva viac práv za účelom docieľenia rovného postavenia s druhou

stranou sporu, a teda dôsledného naplnenia princípu rovnosti zbraní.

11. Dovolateľka dovolaním napadla aj výrok rozsudku odvolacieho súdu o nároku na náhradu trov konania. Uvedený výrok (aj keď je súčasťou výrokovej časti rozsudku, ktorým súd rozhodol vo veci samej) má charakter uznesenia. Dovolací súd uvádza, že dovolanie nie je prípustné ani v tejto časti. V zmysle § 419 CSP je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, ak to zákon pripúšťa. Jeho prípustnosť je však v danom prípade podľa § 420 CSP vylúčená, nakoľko sa nejedná o rozhodnutie vo veci samej ani také, ktorým sa konanie končí. Navyše dovolací súd poznamenáva, že prípustnosť dovolania je rovnako vylúčená aj podľa § 421 ods. 2 CSP v spojení s § 357 písm. m/ CSP.

12. Z uvedených dôvodov preto dovolací súd dovolanie žalovanej podľa ustanovenia § 447 písm. c/ CSP odmietol.

13. Žalobca bol v dovolacom konaní úspešný a preto mu dovolací súd podľa ustanovenia § 453 ods. 1 s použitím § 255 ods. 1 CSP priznal voči žalovanej nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu. O výške náhrady trov dovolacieho konania rozhodne podľa § 262 ods. 2 CSP súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

14. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.